

Poštnina pavšalirana.

Leto XXII

Šoli, mladini
in učiteljstvu!

Slovenski Učitelj

Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva

Urednik
Fort. Lužar

Vsebina:

Kdo je kriv? Janko Polak	137
O razpoložnosti pri vzgoji in pouku, Matija Heric	140
† Mater Katarina Majhnič	142
Društvena in stanovska kronika	131

1921
Številka 9

SKLAD SLOMSKOVE ZVEZE.

Pevski zbor ob priliki nove maše pri Sv. Vidu nad Cerknico	K 40
Dražba namiznega šopka povodom socialnega tečaja »Slom-	
škarjev« na Brezjah	» 1136
Žitko Anica, učiteljica	» 30
Žitko Minka, učiteljica	» 30
Vadnal Anton, kaplan	» 400

Skupaj . . . K 1636

Današnji izkaz	K 1636—
Prej izkazanih	» 4779-90

Skupaj . . . K 6415-90

V Ljubljani, dne 11. septembra 1921.

A. Pirc.

KR. ZALOGA ŠOLSKIH KNJIG IN UČIL V LJUBLJANI

je založila sledeče knjige:

- Črnivec, **Računica** za obče ljudske šole, 1. in 2. del;
- Brinar, **Slovenska slovnica** za osnovne šole za nižjo in srednjo stopnjo;
- Novak, **Slovenska vadnica** za nemške ljudske šole, 1. in 2. zvezek.

Draginjska doklada. Z naredbo osrednje vlade z dne 28. aprila 1921, D. R. br. 60.001, Urad. lista šte. 57, so se uredile tudi učiteljstvu osebne draginjske doklade izza dne 1. maja 1921, in sicer po draginjskih razredih. Ljubljana in Maribor spadata v II., vsi ostali okraji v III. draginjski razred. Ker ne presegajo učiteljske plače zneska letnih 6999 dinarjev, znaša osebna draginjska doklada za stalne učitelje v Ljubljani in Mariboru dnevnih 16, v vseh ostalih krajih pa 15 dinarjev. Z naredbo osrednje vlade z dne 6. junija 1921, D. R. br. 80.000, Urad. lista šte. 68, se povišujejo vsem aktivnim uradnikom, ki uživajo draginjske doklade po naredbi D. R. br. 60.001 in ki službujejo izven Srbije in Črne gore, dosedanje osebne draginjske doklade izza dne 1. maja 1921 za 10%. — Osebna draginjska doklada stalnih učiteljev znaša torej izza 1. maja 1921 v Ljubljani in Mariboru $16 D + 1.6 D = 17.6 D$, v ostalih krajih pa $15 D + 1.5 D = 16.5 D$ dnevno. Pom. učit. pristojna drag. dokl. v Ljubljani in Mariboru $12 D + 1.5 D = 13.2 D$ drugod pa $11.5 D + 1.15 D = 12.65 D$ dnevno. Učitelji, ki so doslej prejeli višjo draginjsko doklado (18 D) kakor jo določata gornji naredbi, bodo isto še nadalje uživali. Razlika 40 para odnosno 1.50 D se smatra kot osebna doklada. Upokojencem (upokojenkam in vdovam) izven Srbije in Črne gore, ki uživajo pokojnino v kronah, se povišuje osebna draginjska doklada izza 1. maja 1921, in sicer: 1. onim, ki imajo letne pokojnine do všteti 3000 K, na skupni znesek 1200 K na mesec in 2. onim, ki imajo letne pokojnine nad 3000 K, na skupni znesek 1500 K na mesec. Upokojenci, zaposleni v državni službi (suplenti), imajo pravico do iste draginjske doklade kakor aktivni uslužbenci. Doklada gre otrokom v smislu člena 2. redoma do izpolnjenega 16. leta, izjemoma v smislu člena 4. tudi po izpolnjenem 16. letu (1. telesna ali duševna nesposobnost za delo, in 2. šolanje s povoljnim uspehom do 23. leta), z omejitvami, omenjenimi v členu 2. in 3. naredbe Urad. lista šte. 57. Rodbinska doklada za brate in sestre je v smislu člena 12. naredbe D. R. br. 80.000, ukinjena (izjema so vojne sirote). Glede rodbinskih doklad za otroke, za očeta in mater, za deda in babico po očetu, veljajo še določila člena 2., 3., 4. in 5. naredbe D. R. br. 60.001, Urad. lista šte. 57. Osebne draginjske doklade so se uredile in nakazale učiteljstvu v Ljubljani s plačo za mesec julij, ostalemu učiteljstvu pa pozneje.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XXII. LJUBLJANA, 15. septembra 1921.

ŠT. 9.

Kdo je kriv?

Janko Polak.

Čudno je, da tožbe o posirovelosti šolske mladine kljub vestnemu vzgojnemu delu učiteljstva nočejo potihnuti. Kdo je kriv? — Ali ste že razmišljali o tem? — In kakšen je bil rezultat vašega razmišljanja? — Rezultat mojega je bilo spoznanje, da je eden izmed glavnih vzrokov, ki zaduše vse vzgojno delo učiteljstva že takorekoč v kali, ta, ker neguje učiteljstvo ob vzgojnem delu samo reproductivne moči učencev in učenk, oziroma neguje le-te v največji meri.

Ne verjamete?

Hočem ob zgledu dokazati, da je res tako!...

Skozi vas stopa tujec. Pa ga zagleda Migovčeva Minka in se mu spači. Potem pa urno steče v vežo in začne praviti: »Mama, pogledjte no, kakšen dedec gre tam-le po cesti.« (Ivan Langerholz, Angelček, 1919, št. 1.)

Kaj hočem s to povestjo?

Povedati hočem, da se iz te povesti ne učimo ničesar, čeprav se ne da utajiti dejstva, da je zajeta povest iz realnega življenja in da ni produkt možgan moralista, ki stremlje doseči uspeh pótém umetnega simbolizma.

Pa zakaj bi se učenci in učenke iz zgornje povesti ne naučili ničesar?

Odgovor na to vprašanje je kratek in se glasi, da zaradi tega ne, ker bi jo najbrže večina izmed vas s pedagoškim mrcvarenjem popačila tako, da bi dobili učenci in učenke mesto izvirnega notranjega občutka samo kopijo, in sicer kopijo onega izvirnega notranjega občutka, ki ga je ustvarila vaša produktivna moč. In kdo, ki verjame na razliko med individualitetami in na vpliv miljeja, si upa trditi, da more postati izvirni notranji občutek, ki ga je ustvarila vaša produktivna moč, tudi izvirni notranji občutek učencem in učenkam! Da, nasilje, ki ga ustvarjate pótém pedagoškega mrcvarenja povesti, zajetih iz realnega življenja in podanih v maniri naravnega simbolizma, je oni vzrok, da se učenci in učenke ob vašem vzgojnem delu dolgočasijo in da jim ob koncu vašega vzgojnega dela vstane misel: »Če je le res tako?« — In ko se rodi v duši učencev in učenk ta misel, ste lahko uverjeni, da je bilo vse vaše vzgojno delo ničevno; in tako delo ne more roditi in ne bo rodilo nikoli onega uspeha, ki bi ga dosegli vi ob vašem vzgojnem delu tako radi.

Vem, izvedeli bi radi, kdaj rodi vzgojno delo uspeh.

Izkušnja me uči, da samo takrat, kadar spoznata učitelj in učiteljica, da tiči veliko produktivnih moči tudi v duši učencev in učenk in da je zmožna tudi duša učencev in učenk ustvarjati izvirne notranje občutke. Kaj res menite, da je treba učencem in učenkam vsako stvar prej pedagoški prežvečiti, preden jo more duša učencev in učenk vzprejeti? Kolika zmeta je to! Verjemite, da zna tvoriti tudi duša učencev in učenk in da zna pretvoriti tudi ona sama vzgojno snov, podano v maniri naravnega simbolizma, t. j. zajeto iz realnega življenja, tako lepo in tako močno, da uspeh ne more izostati. Da ta uspeh ni vselej pozitiven, ve vsakdo, kdor upošteva ob tem razliko individualitet in še zlasti vpliv miljejev, v katerih območju srkajo te individualitete hrano za svoje notranje življenje. Toda ta in oni negativni uspeh vas ne sme preplašiti; zakaj le izvirni notranji občutek, ki je vstal v duši učencev in učenk ob povesti, zajeti iz realnega življenja, t. j. podani v maniri naravnega simbolizma, ustvarja znanje, ki vzbudi formalni nagon, t. j. hrepenenje po samostojnem delu, s tako močjo, da mu končno podleže — čeprav včasih morda šele tekom let — tudi najbolj zakrknjena нрав. Da, ob vzgojnem delu ne gre za trenutni uspeh, t. j. za slamo, ki se vname, zažari in ugasne, temveč ob vzgojnem delu gre za oni uspeh, ki se vzbuja počasi — včasih leta in leta — a ko je enkrat vzbujen, ne zamre skoraj nikoli več. Nikdar pa nima te moči kopirani notranji občutek, pridobljen pótem reproductivnih moči učencev in učenk; zakaj tak kopiran notranji občutek je žigosan z žigom pasivnosti; in kako žalosten je ta žig, vidite lahko na obrazih otrok, ki gledajo lepo otroško igro samo tako-le — od strani. Ste že kdaj opazovali take otroke? — Če jih še niste, jih opazujte; in to opazovanje vam bo pojasnilo marsikatero uganke, ki vam zastavi pot ob vašem vzgojnem delu.

Proč torej ob vsem vzgojnem delu s pedagoškim mrcvarenjem; ono rodi samo malovredne reproductivne sadove. Nikar se ne pripravljajte na to delo s sledečimi, oziroma podobnimi vprašanji: 1. Kaj neki učenci in učenke o tem že vedo? — 2. Kaj nudi povest učencem in učenkam novega? — 3. Ali vedo učenci in učenke že kaj sličnega? — 4. Kaj nudi nova povest splošno veljavnega? — 5. Kako neki bi učenci in učenke porabili novo povest še najbolj s pridom? — Ta, ozir. podobna vprašanja vas zapeljejo v šablono; in šablona je krvnik, ki zaduši formalni nagon, t. j. hrepenenje po samostojnem delu, brez katerega ni uspeha nikjer; pa naj bi bil uspeh ob vzgoji. Pustite vsa ta in podobna vprašanja lepo v miru in zaupajte malo več produktivnim močem učencev in učenk in kmalu boste opazili uspehe, ki bodo zadušili prej ali slej — nekoč pa gotovo — dosedaj še v največ slučajih opravičene tožbe o posirovelosti šolske mladine. Učenci in učenke naj uživajo vzgojno snov po svoje, in način vašega vzgojnega dela bodi prost, t. j. tak, da rodi izvirni notranji občutek pótem pro-

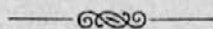
duktivnih moči učencev in učenk; zakaj že zgoraj sem omenil, da le tak izvirni notranji občutek je zmožen, da vzbudi ob vzgojni snovi, zajeti iz realnega življenja, t. j. podani v maniri naravnega simbolizma, duševno delo in s tem delom ono znanje, ki edino more vzbuditi formalni nagon, t. j. hrepenenje, ki sili samo ob sebi k novemu produktivnemu delu, katerega končni rezultat mora biti v največ slučajih — pozitivni vzgojni uspeh.

Vse vaše vzgojno delo v osnovni narodni šoli naj obstoja iz branja, pripovedovanja in igranja — to zadnje poudarjam še posebno — povesti in iger, zajetih iz realnega življenja, t. j. podanih v maniri naravnega simbolizma, in sicer brez pedagoškega mrcvarenja in moralizujuče tendence, pač pa v tonu, da ob njem vzbuditev izvirnega notranjega občutka ne more izostati. Berite in pripovedujte in učite v igrah vi sami, a bero in pripovedujejo in igrajo naj tudi učenci in učenke sami. Vi sami boste imeli ob takem načinu vzgojnega dela dokaj manj truda, učenci in učenke pa korist, ki bo nekoč v veselje njim samim, a še v večje človeški družbi, ki jo moremo požlahtniti samo pótém naraščaja, s krepko razvitimi produktivnimi močmi; in ravno v teh krepko razvitih produktivnih močeh je skrito vse ono, kar bo pogrešil ta in oni ob moji trditvi, da zadostujejo v osnovni narodni šoli ob vzgojnem delu branje in pripovedovanje in igre. Vem, snovi za razvijanje krepkih produktivnih moči imamo v naši mladinski literaturi bore malo; zakaj krepka produktivna moč se razvija le tam, kjer dobiva hrano iz realnega sveta, a nikoli ne tam, kjer jo dobiva iz možganskega sveta moralistov. To bodi v opomin našim mladinskim pisateljem in dramaturgom in našim sestavljalcem beril in čitank in še posebno onim, ki so jeli uvajati kritiko kadilnic; dim je dim, čeprav je vonj prijeten.

In ob koncu še to-le:

Da morate biti ob vsem vzgojnem delu učencem in učenkam vi sami za zgled, se ume samo ob sebi. Ob spominu na zgled — že pomen besede same mi sili misli v notranjost — pa mi sili v misel vprašanje, če je prava vzgoja brez versko-nravne podlage sploh mogoča.

Prava vzgoja, ki požlahtni notranjost posameznika in s posamezniki tudi notranjost človeške družbe, je brez versko-nravne podlage nemogoča; pač pa je brez versko-nravne podlage mogoča ona vzgoja, ki ji rekamo vulgarno — lepa lupina. Sama lupina — pa naj bo ista še tako lepa — pa ne donese koristi posamezniku, a še veliko manj jo donese človeški družbi; zakaj ne na lupini, temveč v jedru mora biti zapisana velika zapoved o ljubezni, ki je in ostane izvir in izliv vse vzgoje.

O razpoložnosti pri vzgoji in pouku.

Matija Heric.

Danes po dolgi vojni ljudstvo splošno napačno umeva življenske modrosti. Kamorkoli se ozremo, povsod se šopiri pijančevanje, tatinstvo, žal tudi v mladinskih vrstah, pohlep po denarju, mržnja do dela, sirovost odraslih in nje posnemajoče mladine.

(Dr. K. Oswald: »Smernice novega življenja.«)

Vse te nezdrave okoliščine v družabnem življenju pogubno vplivajo na šolsko mladino.

Mnogo truda in osobito dobre volje bo stalo učitelja-vzgojitelja, preden bo zanemarjene otroke naučil lepega vedenja in jim vcepil v srca, da je lepo, dostojno vedenje kras vsakega otroka.

V teh razburkanih časih bodi učitelju-vzgojitelju zanesljiva vodnica dobra volja, prava razpoložnost.

Kakor noben učenjak ni padel iz nebes, tako tudi noben dovršen, popoln učitelj ne. Tudi najizbornejši imajo svoje pomanjkljivosti, slabosti, posebnosti, ki morejo pri pouku kratiti pravo razpoloženje. Kdor hoče mladino poučevati in vzgajati, ta mora biti tudi sam vzgojen in si ne sme nikoli misliti, da je samovzgojo že dovršil. Vsaka zmeta, ki v njo zabredemo, vsak pogrešek, ki ga naredimo, nas vedno opominja, da naj pazimo sami na sebe. Od te pozornosti je mnogo odvisno pravo razpoloženje v naših učnih urah. Vsako uro uporabljajmo za samovzgojo. Smo li za vsako uro dovolj pripravljeni? Ali vsakikrat dobro premislimo, kaj hočemo v predpisanih učnih urah doseči? Se li ne ustrašimo, ko nas pri pouku nenadoma obiše kak revizor, se obenem prepričajoč o naši učni sposobnosti in točnem izpolnjevanju naših dolžnosti?

Noben tovariš ne bo trdil, da mu je tak obisk posebno všeč, ali ga celo spravi v židano voljo. V takem slučaju se tudi marsikateremu vrlemu, vestnemu učitelju-vzgojitelju razpoloženje nekako izpremeni.

Poznal sem prav vrlo, marljivo tovarišico, ki je bila takoj zmedena, ko je skozi duri pokukal šolski nadzornik; šele tekom ure se je nekaj pomirila. »Ne morem za to,« je dejala, »da sem vsakikrat vznemirjena, ako me med poukom poseti kaka tuja oseba, dasi sem vedno dobro pripravljena za pouk.«

Torej je napačno, da bi kdo mogel tekom ene ali dveh ur presoditi zmožnost in spretnost učiteljevo. Le samozavesten, neustrašljiv in dobro pripravljen učitelj si v vseh slučajih ohrani svoje pravo razpoloženje. Še tudi nekatera druga vprašanja glede na razne ugodne in neugodne vplive na razpoloženje v šoli rešuje v duhu vesten učitelj. Med drugimi ta-le: Ali poznaš natančno vse svoje učence? Znaš li njih osebnost dovolj upoštevati? Ali menda precenjuješ njih doumljivost in storilno zmožnost? Ali

te preveč motijo naklonjenost, mrzost ali predsodki, ko presojaš svoje učence? Si li vedno pravičen? Ali nisi pedant, precenjajoč vsako malenkost? Ali vsled nepotrebnih podrobnosti in pomislekov nikamor ne prideš? Imaš li vedno s slabejšimi potrpljenje?

Vse to so dejstva, ki od njih zavisi vzgojni in učni položaj. Predvsem vidijo v njih vsi učenci pomenljive vzore: zvestobo v poklicu, vestnost, pravičnost, spojeno z dobrotno milobo, in če treba, s kaznujočo resnostjo.

Vsak dan ima svojo posebnost, donaša sladke in bridke ure ter učinkuje na naše dušno razpoloženje. Naše dušno in telesno stanje se več ali manj zrcalita v našem pouku. Kako židane volje poučuješ, ko si zdrav, kako drugače, ko bolehaš! Celó naravno je, da je bolehav človek razburljiv in razdražljiv. Vsak je menda že sam poskusil, kako neugodno je v učnih urah nanj učinkovala telesna pobitost; vse svoje telesne in dušne moči je moral zbrati, da ni nahrulil svojih učencev. Še huje pa dušna bol otežuje pri pouku pravo razpoloženje. Telesna pobitost le zunanje ovira, dušna bol pa prerada zmede naše misli. Nepovoljne in neugodne domače razmere, težki dožitki in bridke izkušnje vznemirjajo duha. Predstave in podobe, ki nimajo z učno stvarino ničesar opraviti, prodirajo z neizmerno silo v miselni učni spored, ga pretrgajo, povzročajo raztresenost, tako da učitelj prezira napačne odgovore učenčeve ali celo mogoče sam zipe kaj napačnega. Srečen učitelj-vzgojitelj, ki še ni doživel takih grozno mučnih ur, ki še ne pozna takega nesrečnega razpoloženja!

Prav nerodno je, da se jezimo, ne pa žalostimo, zaradi okornosti učenčevih, če izvirajo iz slabe nadarjenosti, in nesmiselno je, da jih kaznujemo, če pravilno ne odgovarjajo. Nikakor pa ne škoduje, ako hudobne in sirove otroke ob priložnosti kaznujemo; a to kazen izvršujemo mirno in preišljeno, nikakor pa v razburjenosti in jezi, kar bi škodovalo našemu ugledu. So pa tudi otroci s takimi možganskimi sestavi in s takim živčevjem, da jih v psihološkem oziru more edinole telesna kazen najhitreje poboljšati. Splošno pa se je strogo varovati telesnega kaznovanja. Telesna kazen učencev ne zboljša, marveč vzbuja v njih strah, in ta ne pospešuje pravičnega mišljenja, marveč ga otežuje, povrh še vsadi v njih srca mržnjo do šole in do sirovega učitelja, ki ga črte vse žive dni.

To vem iz lastne izkušnje. Poznal sem učitelja. Več let so otroci ječali pod njegovim jarmom. Imel je posebno veselje do pretepanja. Že v začetku jutranjega pouka je zaradi črnilnih madežev in radiranja ali zaradi drugih malenkosti uboge učence tolkel po prstih do krvavega. Da jih s tako sirovostjo potem ni spravil v razpoloženje, se samo ob sebi razume. Še dandanes se ga njegovi učenci, sedaj že odrasli ljudje, spominjajo le z neko mržnjo.

Učitelj pa, ki zna v svojih učencih vzbujati pravo razpoloženje, vcepi v mlada srca veselje do šolskega obiskovanja, do pouka; njega se učenci (učenke), ko so že osiveli možje in stare ženske, spominjajo z radostjo in spoštljivostjo.

V pravo razpoloženje spravi svoje učence predvsem dobrotljiv, blag učitelj, ki ima povrh še nekak naraven humor. Ta bo tudi v zaspanih zbudil pravo razpoloženje, da bodo živahno sodelovali. Le dober, blag človek je sposoben za učitelja, to trde izborni pedagogi.

Oglejmo si blažega, ljubeznivega učitelja, kako si pridobi srca svojih otrok, da so vedno razpoloženi pri pouku. Sam nam tega ne pove; zato ga moramo opazovati, ko poučuje. Kar namah ne moremo pojmiti njegovega postopanja. Včasih se nam zdi prepopustljiv, včasih prestrog; baš prevladuje popustljivost. Vse, kar je človeškega, prav razume, in to mu odpre otroška srca. Vsi otroci vedo, da je v šoli za nje, za vsako posamezno srce. Če je vesel, se veselje zrcali v njegovih očeh; če je treba pomoči, jim je spet v pomoč njegovo blago srce, njegova dobrotna roka. Njegovo očetovsko srce je vedno na razpolago, kadar je treba svetovati ali kaj udejstvovati. Ta učitelj-vzgojitelj spravi svoje učence vedno v pravo razpoloženje, jih strahuje brez sirovosti, naredi red brez pretirane natančnosti. Preblag je, da bi bil užaljen, ko bi slučajno zapazil kakšno nehvaležnost. Skozi in skozi je človek. Njegovi učenci smejo vedeti, da se čuti kot človek, ki ima tudi slabosti in napake. Tak učitelj-vzgojitelj je bil, je in bo ljubljenec svojih učencev. Ni čuda, da jih ima v oblasti in jih more, kadarkoli je treba, spraviti v pravo razpoloženje, zagotovljajoče izborne učne in vzgojne uspehe.

Mi pa posnemajmo dobrega, blažega učitelja po božji volji in skušajmo mu biti približno enaki, tedaj bomo v šoli vedno razpoloženi, pozabivši vsako bol, ki nam slučajno tare duha, in razpoložena bo tudi naša šolska mladež. Z veseljem si bo nabirala zlatih nauk za življenje, ki jo bodo usposobili za verne, zveste in koristne Jugoslovane, nam pa bo za naša nesebična dela postavila trajen dragocen spomenik.

† Mater Katarina Majhnič.

P. P.

Tužno je v petek, dne 29. julija, naznanil mrtvaški zvon, da je prejšnji večer preminula v škofjeloškem samostanu gospa provincialna prednica m. Katarina Majhnič. Tedaj je zaplakal samostan za svojo materjo, orosilo se je mnogotero oko v mestu in okolici, zadrhtelo je in bo ob žalostni novici marsikatero srce po Sloveniji, na Hrvaškem, po Dalmaciji in tužni Istri in Goriški, kjer prebivajo njene nekdanje gojenke — — —

Par vrstic v njen spomin v glasilu katoliškega učiteljstva in v skromen znak hvaležnosti in spoštovanja.

Rojena dne 17. avgusta 1841. v Ljubljani je prejela svojo vzgojo v ljubljanskem uršulinskem samostanu. Po dovršenih študijah je vstopila v škofjeloški samostan, kjer je l. 1860. prejela redovno obleko, l. 1866. pa je napravila sv. obljubo. »Vse v čast božjo in blagor mladine« je bilo

njeno geslo. Po njem se je ravnala kot vzgojiteljica in učiteljica, kot samostanska prednica — to častno mesto je zavzemala nad 27 let in končno od l. 1918. dalje kot provincialna prednica uršulinske redovne province; za to geslo je vzgajala svojo samostansko družino, ki ni bila majhna, saj se je za njenega priorata samo raznih učiteljic okrog 50 zaobljubilo nebeškemu Prijatelju otrok.

Njena visoka postava, častitljiva zunanost, njen premišljen govor in plemenit nastop je vzbujal nehote spoštovanje; bila je izklesan značaj.

Volja božja, vest, dolžnost — to je bil pravec njenega delovanja v šoli, zavodu, samostanu, v provinci. V tem pravcu je potekalo njeno življenje, in volja njena ni nikoli klonila in se odločila drugače, kot je narekoval ta pravec. Dasi v visoki starosti, je potovala lani še v Rim, da se udeleži generalnega kapitelja — obiskala v rimski uniji združene samostane, izvršila vizitacijo — in par dni pred smrtjo se je vrnila iz Češkoslovaške in Avstrije, kjer je opravila zadnjo vizitacijo.

Njeno delovanje je bilo sicer tiho, toda požrtvovalno in neumorno, a tudi uspešno. Njene ukrepe je vidno spremljal božji blagoslov. Posebno skrb je posvečala preureditvi dekliškega vzgojevališča v zmislu modernih zahtev. Grad nad samostanom s krasnim parkom vred, ki kraljuje na prijaznem griču nad mestom v zdravem, čistem alpskem zraku in se odlikuje s krasnim razgledom, je preuredila v moderni dekliški zavod, ki se ponša z zračnimi, svetlimi spalnicami in učilnicami. Ogromno delo, ki dokazuje m. Katarine izredno podjetnost, dalekovidnost in pravo pojmovanje vzgoje in mladinske oskrbe. Sezidala je veliko dvorano za igre, predstave in telovadbo, grad in samostan sta tudi dobila električno razsvetljavo in lasten vodovod.

Samo zunanja preureditev poslopij za šole in vzgojevališče pokojnici ni zadostovala. Njen cilj je bil, izpopolniti svoje šole tudi po notranje, dvigniti jih na višek, da zavzemajo v šolstvu odlično mesto. Stopala je od stopinje do stopinje, vedno kvišku.

Pod njenim vodstvom se je v internatu razvila iz šestrazredne ljudske šole petrazredna ljudska in trirazredna meščanska šola z enoletnim tečajem trgoveškega značaja (ki je pa zadnja leta prenehal), ustanovilo se je žensko učiteljsko učilišče, ki si je pridobilo pravico javnosti in nastal je tudi enoletni gospodinjski tečaj. Eksternat pa je pridobil k petrazredni dekliški ljudski šoli, ki nadomestuje javno, še dvojni otroški vrtec za dečke in za deklice. Bogate zbirke naj pospešujejo pouk. Skrbela pa je tudi za dobro izobrazeno učiteljsko osebje na svojem zavodu. Razni časopisi in revije naj bi seznanjale učiteljice z najnovejšimi strujami na vzgojnem in učnem polju. V hišo so začeli prihajati profesorji, predavatelji, ki so s svojimi predavanji in demonstracijami pomagali širiti obzorje učiteljicam, še več, redovnicam-učiteljicam je omogočila obisk raznih strokovnih tečajev izven samostana. Šole so zaslovele. Vsako leto so se napolnili prostori s cvetočo mladino in ako bi bil zavod znatno večji, ne bi mogel sprejeti vseh, ki se oglase vsakokrat za sprejem. Starši pač čutijo, da najdejo

njihovi otroci v samostanu skrbna in ljubeča srca, ki iščejo veselja v delu in žrtvah ter plačila v večnosti.

Pa tudi v časnem oziru je bila pokojnica gojenkam vzorna mati, še na smrtni postelji je naročala: »Dajte otrokom vsega potrebnega, pa vodite jih k Bogu!« Svojo materinsko skrb je obračala revežem, toda po geslu, naj ne ve levica, kar je dala desnica. Marsikatera revna deklica je po njeni milosrčnosti uživala na njenem zavodu vzgojo in skrb po znižani ceni ali celo brezplačno.

Neomajano zaupanje v Boga ji je bila močna palica na potu življenja. Prišla je svetovna vojska; prišla vojna napoved med Italijo in Avstrijo. Škofja Loka je postala etapna postaja, kmalu največji kraj za fronto, prizadet toliko bolj, ker leži na iztočišču dveh dolin, ki sta vodili s fronte v zaledje. Vojaštvo je zasedlo šole, mladina naenkrat brez šole, pouka, vzgoje. Tudi uršulinkam v Loki so vzeli grad, vzeli tudi vnanjo šolo. Tedaj se je samostanska družina s svojo prednico m. Katarino pokazala v najlepši luči. Storile so vse, da so dobile nazaj vnanjo šolo, omejile se do skrajnosti, žrtvovale velike vsote denarja, stavile v nevarnost svoje zdravje, da se je dobilo v samostanu prostora, da je mogel zavod in so mogle šole posloovati nemoteno in so bile deklice, dasi tik za fronto, na varnem zoper naraščajočo prepalost in nemoralnost ter so mogle s pridom pohajati šolo in študirati. In ko so prišle deklice-begunke: M. Katarina je bila mati; odprla jim je zavod za znižano ceno, brezplačno, sprejela jih v šole, poskrbela za obutev, perilo, obleko...

In ko je Italija zasedla Goriško, Istro ter so vpraševali skrbni slovenski starši, kam z deklicami, da jih šolamo, da jih izobrazimo, da ima naš rod slovensko vzgojeno žensko inteligenco, je bila zopet M. Katarina, takrat že provincialna prednica, ki je umela skrb teh staršev: deklice so prišle v Loko, sprejel jih je uršulinski samostan.

28. julija je umrla: zastalo je srce, ki je Boga in mladino tako ljubilo. Pogrebni sprevod je vodil presvetli škof msgr. dr. Andrej Karlin. — Počiva med svojimi hčerami na loškem pokopališču — grob preprost, kot je bilo preprosto življenje velike uršulinke.

Njeno plačilo je Bog, ki je zanj vzgajala mladino — ljubljence Njegove.

Društvena in stanovska kronika.

Pouk o zgodovini in zemljepisju. Ministrstvo prosvete je izdalo vsem šolskim oblastem navodila, kako naj se v prihodnjem šolskem letu vrši na vseh šolah pouk o narodni zgodovini in narodoznanstvu.

**Orglanje in vodstvo cerkvenega pe-
tja.** Iz seje ožjega sosveta UJU., pover-
jениštvo Ljubljana poroča »Učiteljski

Tovariš« v št. 31 sledeče: »V zadevi orglanja in vodstva cerkvenega petja se obrača dopis višjega šolskega sveta proti temu, da bi se odvracalo učiteljstvo od izvrševanja orglarskega posla ter smatra orglanje in vodstvo cerkvenega petja za važen del umetniške vzgoje naroda. — Ugotovi se, da se naša organizacija še nikdar ni postavila pro-

ti orgljanju in vodstvu cerkvenega petja, za bodoče pa svojemu članstvu v interesu neodvisnosti našega stanu tega ne priporoča.

O tej točki treba še nekaj jasnosti. Nepotrebno je zanikanje, da se UJU še nikdar ni postavilo proti orgljanju, ker je pač prejšnja »Zaveza« večkrat poskušala na svojih zborovanjih odpraviti orgljanje. Učitelji organisti so bili zaradi tega tudi navadno na glasu kot nji nasprotni »klerikalci«. To je bilo tudi vzrok, da se je organizirala »Slomškova zveza« kot organizacija, v kateri naj učitelj čimveč — ne čimmanj — deluje z narodom. »Učiteljski Tovariš« je z dne 3. februarja t. l. in že prej večkrat priobčil članke »Od mežnarja-organista do učitelja«, kjer zavzema isto slabo stališče kakor »Češki učit. Savez« ter se zelo neprevidno norčuje iz stare »prikazni učitelja-organista«. Člankar celo konča: »Še imamo Slovenci dokaj učiteljev, ki še danes pokorno pritiskajo orgline tipke in plešejo po »tujem« taktu po orgljinih pedalih. Zdi se mi podobni na videz močnim medvedom v menažerijah, kjer tam medvedom zgoraj godeo, spodaj kurijo slabotni ljudje-krotilci.«

Sedaj pravijo, da ni bil nihče proti orgljanju. Prišel pa je pozneje (letos) glas o umetniški vzgoji naroda in marljivi učitelji-organisti so prejeli od višj. šol. sveta tudi nagrade, kar je jako odobravati. UJU v bodoče ne priporoča orgljanja v interesu neodvisnosti našega stanu. Kakšni naj bodo ti pojmi o neodvisnosti? Po eni strani se vedno govori o delu za narod, o umetnosti itd., po drugi strani se pa hitro kdo najde, ki z nekim praznim svobodomiselstvom vse to podira. Delovanje učiteljev-organistov ali recimo šolmaštrov (izraz »schoolmaster« rabijo še vedno Angleži) je vobče dalo prvo podlago za širši razvoj narodnega petja in tudi naše šolstvo je v svojem razvoju s tem mnogo pridobilo ali vsaj vzdrževalo narod popolnega analfabetstva. Iz tega v krščanstvu sodelujočega stanu so se rodili tudi vedno boljši učitelji, dokler ni popolnoma dobilo šolstvo in učiteljstvo pravno

priznanje v državah. Brez teh bi tako gotovo ne bilo današnjega šolstva, kakor bi brez tisočletnega razvoja v (odvisnem) mazaštvu ne bilo današnjega uglednega zdravilstva. Učitelji-pevci so imeli velik stik z ljudstvom, naši znameniti skladatelji so o tem zadostna priča. O teh predhodnikih nimajo mlajši tovariši nobenega pojma, zato tolikrat nasedejo takim »neodvisnostim«. Dandanes ima vsak količkaj dober organist vsled obilice lepih skladb zelo olajšano delo. Ravno zaradi orgljanja je današnji učitelj manj odvisen, pač pa lahko drugi občani od njega ter lahko marsikaj doseže pri šoli in napredku, ker »roka rokø umije«. — Potrebno je še nekaj drugega pibiti. Včasih nastanejo res v kakem kraju razmere, da učitelj ne more več orglati, ker mu nespametni ljudje vračajo slabo za dobro. Takrat je pa najbolj čudno to, da tak učitelj ne najde opore pri tovariših ali pri organizaciji. Če jim o tem potoži, se ga nemožato ogibljujejo ali pa zasmehujejo z očitanjem »prav mu je«, ali »meni se pa ta (malopridnež, ki mu tako nagaja) kar najbolj dopade«. Tudi poznam slučaj, da je sosadni (liberalni) tovariš »vzpodbujal« učitelja, da naj opusti orgljanje, češ da to ni stanu primerno delo; pozneje je pa hujšak sam prevzel isto orglarsko službo. Zaradi takih sovražnikov izvenšolskega dela naj bi imela stanovska organizacija sklep, da bo vsestransko podpirala in ščitila posameznika, pa naj dela dotičnik več kakor mu stan veleva na tem ali onem polju, ne pa, da odvaža organizacija stanovske delavce v tako dvomljivo neodvisnost. Učitelj naj dela, kakor je usposobljen in kakor je kje ljudstvu najbolj v korist.

F. F. L.

Dobro zrno. V »Popotniku« št. 7—9 piše na (str. 113) dr. Fr. Derganc: »Resnično, v zaničevani slovenščini je izšla prva znanstvena knjiga (Veber. Uvod v filozofijo) slovenske univerze. In kako nastopajo moderne filozofske misli v noši domače govorice fino in prikupno, naravnost s svetovnimi manirami! Osramočeni se stiskajo v ozadje tisti od hipnega uspeha živeči demagogi, ki ne priznavajo več slovenščini obstoj-

nega prava v okviru Jugoslavije. Nasprotno, z rapalsko pogodbo se je Slovenstvo ojačilo in postalo skupen državni problem. Z izgubo tretjine najnaprednejših rojakov smo položili Slovenci na oltar domovine žrtev, koje hvaležna država ne prezre in nas poizkusi odškodovati s posebno protekcijo na gospodarskem in kulturnem polju, da kolikor mogoče poviša privlačnost države na neodrešene brate. V obrambi in boju za podjarmljeno domovino ostane slovenščina — glavno orožje. Slovenščina ostane slovenščina in po nobeni metamorfozi se ne more izpremeniti v jugoslovanščino, koja ostane istotako dana in razvita količina, kakršno poznamo. Jugoslovenski jezik je namreč narečje srbohrvaškega plemena, srbohrvaščina je jugoslovenska toskanščina. Stem so dane smernice slovenskemu in bolgarskemu narečju, ki ohranita v avtonomnem področju poleg skupnega državnega jugoslovenskega jezika (srbohrvaščine) popolno enakopravnost do zadnje instance.

Simon Dolar pa piše (na strani 122) istotam: »Le glejmo, kako se naša doba pogreza vedno bolj in bolj v materijo, kako se naš človek premetava med pohlepom in uživanjem. Treba je popolnega prerojenja! Moramo egoistične nagone strahovati in krotiti, moramo vzbuditi čuvstva, bratstva, solidarnosti, splošnega človekoljubja, ljubezni do bližnjega, moramo se utrditi v dobroti in nesebičnosti. Pravi verski čut more te lastnosti le poglobiti in zato niso na mestu prazni predsodki proti veri. Le vzemite naš primitivni narod, kakršen je in osmelim si staviti skromno vprašanje: Jeli sicer pametno preprostemu človeku iztrgati vero iz srca, ga notranje razdvojiti in vznemiriti, ga iztrgati iz idiličnega vrtca srečnega življenja ter prestaviti v veliko puščavo z divjim grmičevjem in raskavim gramozom? Zato morajo iz naših vrst izginiti vsi predsodki proti veri naroda, le izrastke in zlorabe smemo pobijati.«

† **Valentina Rejic-Tepin**, V Gospodu je zaspala dne 14. t. m. tovarišica učite-

lica gospa Rejic-Tepinova. Pokojna je bila vseskozi vestna in vzorna učiteljica in izvrstna vzgojiteljica v šoli in izven nje. Službovala je najprej v Krškem in zadnja štiri leta v Žireh. S težkim srcem se je poslovila žirovska šola od svoje blage učiteljice, še občutnejše pa je zadel udarec gospoda inženerja-soproga s sinčkom ter nje starše. Iskreno sožalje! Božja previdnost je odpoklicala vzorno učiteljico v lepše, boljše življenje. Bog ji daj večni mir!
H.

Seja višjega šolskega sveta dne 11. in 12. avgusta.

(Po poročilu »Slovenca« št. 184 in 185.)

»Slovenski Narod« je dva dni pred sejo priobčil zahtevo, da učitelji, ki so organizirani v »Slomškovi zvezi«, ne smejo dobiti nobene službe v naši deželi. Na seji se je del večine resno trudil, da bi se ta zahteva izvršila. Da se želja ravnatelja Jelenc in njegovih ožjih sodrugov ni povsem izpolnila, je vzrok deistvo, da je predsedstvo skušalo biti nepristransko in da so tudi nekateri člani izven predsedstva imeli toliko poguma, da se niso brezpogojno uklonili diktaturi predsednika UJU, ampak so ravnali po svojem prepričanju. Od predsedstva izrečno omenjam višjega šol. nadzornika Gangla, ki je že v mnogih slučajih pokazal, da hoče biti pravičen tudi nasproti Slomškarjem. Opazilo se je pač, da je pri sestavi predlogov za imenovanje to pot nekoliko nanj vplival g. Jelenc, pa je vendar še ohranil toliko samostojnosti, da je nekaterim Slomškarjem pripomogel do službe. Zato ne morem odobravati, če se vse zlo, ki prihaja iz višjega šolskega sveta, piše na rovaš nadzornika Gangla.

Posebno karakteristično znamenje te seje je bilo torej bojno razpoloženje proti »Slomškarjem«. En prosilec in dve prosilki z izvrstno kvalifikacijo so na veliko škodo za šolo propadli iz edinega vzroka, ker so »Slomškarji«. »Uradno delovanje brezhibno, prvovrsten učitelj, metodik v vsakem oziru izvrsten, pozna ustroj mešč. šol bolj kakor kdo drug v Sloveniji«, tako ga je ocenil nadzornik. In vendar je prosilec propadel. »Živela svoboda osebnega prepričanja«, je zaklical zastopnik katehetov. »To je samo plačilo za njegovo delo«, je bil odgovor z druge strani. »Kaj imata proti Slomškovi zvezi?« je vprašal zastopnik katehetov. »Ali niso njena pravila od države potrjena? Ali ne uči otrok ljubiti narod in državo? Kar govorite in pišete proti njej, je čisto navadno obrekovanje.« Pride na vrsto »Slomškarica«, izvrstna učiteljica. Služba za službo se odda mlažim prosilkam. »Kateri greh

ima, da je nesposobna za službo?» vpraša opetovano zastopnik katehetov. »Ali je kaj zagrešila?» vpraša eden izmed nadzornikov, ne od naše strani. Nič odgovora. »Višji šolski svet je ukazal krajnim in okrajnim šolskim svetom, naj se pri sestavljanju ternopredlogov ozira'o na kvalifikacijo in starost. Sedaj pa višji šolski svet ta svoj lastni ukaz tepta z nogami. Kdo naj se potem še zamenja za njegove ukaze!» Vsi odgovori in dokazi nič ne pomagajo. »Slomškarica« je, zato mora pasti. To so mučenci krščanskega prepričanja.

Drugo čudno znamenje se je še pokazalo na tej seji. Za neko važno mesto se je sestavil čisto pravilno ternopredlog. Nekateri bi bili pa v to službo silno radi spravili moža, ki je vložil svojo prošnjo po končanem terminu. Zato so predlagali, naj se ternopredlogu dostavi sledeči stavek: »Če bi pa učna uprava nobenega teh treh ne smatrala za pripravnega, se predlaga X.« Ta dodatni predlog je padel, ker je večina bila mnenja, da se taki metodi, ki diši po — balkanizmu, ne smejo odpreti vrata v višji šolski svet.

Zanimivo je tudi poglavje o Prekmurju. Nadzornik Gangl je prav lepo poročal o ondotnih šolskih razmerah. Mi, ki imamo zelo rzvito in lepo urejeno šolstvo, sodimo prekmurske šolske razmere drugače kakor Prekmurci, ki so v teh razmerah vzrasli. Po naših nazorih o šoli so tožbe nadzornikov o šoli v Prekmurju upravičene, Prekmurcem pa se bodo morda zdele krivične. V polnem obsegu prihr'u'em g. Ganglu, da je treba pri preustroju prekmurskih šol postopati modro in previdno. Vsako nasilje je g. referent obsodil. Omenil je tudi, da je prekmurska duhovščina prosvetnemu delu učiteljstva nasprotna in da se v nekem prekmurskem listu — menda v »Novinah« — napada učiteljstvo. K tej zadnji opombi se je na liberalni strani predlagalo, naj se store koraki, da bo vlada sovražnosti proti prosvetnemu delu učiteljstva onemogočila. List, ki piše proti učiteljstvu, naj se zatre.

Zastopnik katehetov je pripomnil, da se hoče v Prekmurju prehitro in nasilnim potom izvesti preustroj šolstva. Kar je tra'alo stoletja, se ne da v dveh letih predrugačiti. K Prekmurcem poslani učitelji naj spoštujejo globoko vernost tega ljudstva, naj hodijo k božji službi, naj delujejo složno z duhovščino, pa bodo tudi prosvetno delovali brez ovir. Ako duhovščina v Prekmurju nastopa proti tamošnjemu gibanju učiteljstva, dela to (vsaj deloma) iz dušnopastirskih razlogov. Navet, da bi država nastopala s silo, pa ni za sedanje demokratske čase. Če kdo stori ali piše kaj protipostavnega, naj se proti nemu nastopi, drugače pa naj se čuva svoboda.

Debata o vprašanju možitve učiteljic je pokazala soglasno mnenje, da so

omozene učiteljice zlo, veliko zlo za naše šolstvo. Če je prestavljen učitelj, hoče še žena-učiteljica za njim. Koliko skrbi za nadzornike, preskrbeti taka mesta, da bosta mogla biti oba v istem kraju! In koliko krivic za neomozene učiteljice, ko dobivajo omozene, pa mlaše učiteljice zavoljo svojih mož službe, do katerih bi neomozene imele večjo pravico! In ti vedni dopusti! In omozena učiteljica, ali ni njen delokrog v lastni družini in v gospodinjstvu in ne v šoli? Saj jim nihče ne brani, možiti se. Ko so se pa omožile, naj pustje šolo, pa naj bodo dobre žene in tem boljše matere. Naloga poslancev je, da mislijo na to vprašanje in stavijo pametne predloge, ko se bo delal šolski zakon. Višji šolski svet ne more zabraniti, da omozene učiteljice izvršujejo šolsko službo. Zato pa se sprejme sklep, da se pri oddajanju služb ne bo več gledalo na zakonsko vez, ampak se bo gledalo na vrednost prosilk, ozir. prosilcev. Ta sklep je pa kakor Horacijeva pesem »Beatus ille, qui procul negotiis...« Komaj je bil sklep sprejet, so se — seveda ob protestu nekaterih — oddale službe omoženim učiteljicam, starejše neomozene so propadle. Seveda omozene niso bile Slomškarice; za te se bo sklep držal.

Član višjega šolskega sveta Plavšak je stavil predlog, naj se ukine svoječasna naredba, po kateri so voditelji, ki imajo na svojih šolah osem ali več razredov ali oddelkov, prosti pouka, in naj se ta prostost dovoli iz važnih vzrokov le posameznim na lastno prošnjo. Predlog se je soglasno sprejel in se ta nova določba soglasno odobrava. Pri posameznih oproščenjih bo treba velike previdnosti, ker bi jih neoprosčeni občutili kot krivično stranost.

Pri predlaganju nekaterih oseb za upokojitev se je ugotovilo, da velja zanje srbski zakon, ki ne pozna začasne upokojitve, ampak samo trajno.

Pri prošnjah za učiteljska mesta se je videlo, da hoče vse v Ljubljano in njeno okolico. Moških, ki so oženjeni, je med prosilci malo manj, ker v mestu ni stanovanj, tem bolj pa prosijo učiteljice. Če ima kdo v mestu svoje ljudi, je razumljivo, da hoče priti k njim, sicer pa ta naval proti mestu ni dobro znamenje.

Na seji so poročali in stavili svoje predloge nadzorniki dr. Poljanec, Wester, Gabršek, Gangl in gospodarskoupravna poročevalca dr. Karlin in dr. Majcen.

Na srednjih šolah se konča 1. semester 31. januarja in se začne drugi 3. februarja.

Dovoli se nastavni (t. j. 4.) razred na dekliški meščanski šoli v Šiški. Sestavijo se ternopredlogi za več služb na srednjih šolah in učiteljskih.

Na meščanskih šolah v Ljubljani dobe službe sledeči učitelji in učiteljice: Albin Zavrl na 1. deški, Ivan Kunc in Pavel Medič na 2. deški (Šiška), Ivana Kalin in Zofija Miklavc-Jansa na 1. dekliski, Angela Kraker in Marija Novak na 2. dekliski (Šiška).

Za meščansko šolo v Ljutomeru ni bilo nobenega prosilca.

Oddaja služb na ljudskih šolah na Štajerskem se odstavi z dnevnega reda, dokler ne začno delovati zopet vsi ondotni okrajni šolski sveti (kar se bo v kratkem zgodilo), ki bodo sestavili od zakona predpisane ternopredloge.

Na ljudskih šolah na Kranjskem so dobili službe sledeči učitelji in učiteljice:

V Ljubljani: na 1. deški: Ferd. Juvanec, Rado Grum, Pavel Plesničar, Ivan Malnerič, Al. Marok, Ivan Kocijančič; na 2. deški: Andrej Škulj, Bogomir Fejč, Milan Vovk, Rudolf Horvat, Janko Čepon, Ed. Vohinc, Miroslav Pretnar, Franc Jordan; na 3. deški: Vinko Gregorič, Anton Šeme in Albin Smole; na 4. deški: Fr. Mlaker in Ulrich Pavlica; na deški v Šiški: Val. Mikuž, Ciril Petrovec, Jožef Jekelj, Stanko Legat in Ivan Tavčar; na 1. dekliski: Hermina Mekušar kot nadučiteljica, Ivana Piler, Ema Peče, Mira Puc in Matilda Blagajne-Gorišek; na 3. dekliski: Ljudmila Eravec, Olga Mazi, M. Marok; na dekliski v Šiški: Marija Pezdir, Helena Franke, Marija Železnik-Jeran, Amalija Kecelj in Avgusta Dostal-Lunder.

V Borovnici: Josipina Cigoj-Sterlekar; v Črnučah Zofija Plesničar; v D. M. v Polju Andrej Tomažič in Franciška Mandelj; v Mostah Josip Stojkovič, Rudolf Wagner, Darinka Franke, Antonija Randl, Ema Hrovatin, Klotilda Likar-Kunaček, Dragica Gams in Roza Tomšič-Šiška, za ročna dela Karolina Cerar; na Vrhnikih: Pavla Buh, Marija Pleško, Vuk-Sadarjeva, Franc Pavletič in Alojzij Vuk; v Šmarji: Ernestina Scholt; v Šmartnu pod Šmgoro: Stana Pirc; na Igu: Angela Soršak; v Št. Vidu nad Lj.: Ljudmila Bukovičeva, Avgust Poberaj in Josip Gole; na Viču: Franc Srebrnič, Riko Paternost, Ernest Šusteršič in Ivana Premelčeva; v Zgornji Šiški: Drago Hude, Evgenija Rožič-Tekavčič in Ida Petrič.

Iz službenih ozirov se premešta iz Kočevja Viktor Perubsky v Sodražico in Janez Stalzer v Loški potok, v Kočevju pa ostaneta in se začasno pridelita ondotni nemški šoli zakonska Alojzij in Angela Peterlin.

Štajerska s Prekmurjem se razdeli v sledeče šolske okraje in se za okrajne nadzornike sestavijo ternopredlogi: 1. Brežice Kozje-Sevnica, 2. Celje-Vransko, 3. Laško-Gornji grad, 4. Konjice-Šmarje-Rogatec, 5. Ljutomer-Gornja Radgona z Apaško kotlino, 6. Maribor mesto-Št. Lenart-Slov. Bistri-

ca, 7. Ptuj-Ormož, 8. Slovenjgradec-Marenberg-Šoštanj, 9. Prevalje, 10. Murska Sobota in 11. Dolnja Lendava.

Na predlog ravnatelja Dolenca (z večino glasov) se postavijo vse meščanske šole na Kranjskem in Štajerskem (cela Slovenija) pod enega meščanskošolskega okrajnega nadzornika.

Izključio se trije gimnazijci in ena gimnazijka lokalno in rešijo tri disciplinarne zadeve učiteljev.

Za stalni pokoj se predlože ministrstvu za prosveto: Marija Kmet v Trzinu, Marija Lenart v Črešnjevcu, Liza Založnik-Matko v Zibiki, Antonija Rott v Konjicah, Anton Farčnik v Polzeli, Franc Kocbek v Gornjem gradu in Albin Wankmüller — ta iz službenih ozirov.

Razširijo se z začetkom šolskega leta 1921/22 sledeče šole: na Dobrovi v 6. razredno, v Preski v 4. razredno, v Dobljčah v 2. razredno, na Talčjem vrhu v 2. razredno, v Skocijanu v 4. razredno, v Št. Vidu pri Brdu v 2. razredno na Suhorju v 4. razredno, v Litiji v 5. razredno. Sklene se ustanoviti v Brežicah meščansko šolo in preustrojiti ondotno osnovno šolo v šestrazredno.

V Prekmurju je gimnazija v Murski Soboti v nevarnosti za obstoj. Sklene se, prositi ministrstvo, naj skrbi za potrebne šolske sobe in sredstva, ali pa naj gimnazijo razpusti. Več ljudskih šol v Prekmurju se razširi in ustanovi šola za ciganske otroke.

Izvoli se odbor 4 članov višjega šolskega sveta, ki naj sestavi načrt, kako bi šole dobivale cenejša učila in druge potrebščine.

Strpne navijajo...

Politični fanatizem, ki danes v vrstah naših nasprotnikov nadmestuje notranje, verstveno življenje, življenje pravičnosti in poštenosti, ta fanatizem je povzročil med nami v dneh od ujedinenja sem neizmerno veliko zla in nesreče.

Kaj je bolj potrebno, kakor to, da bi vsi, ki imajo količikaj važno mesto v novi državi, skušali širiti in utrjevati pravo ljubezen do domovine in zaupanje vanjo. Toda ta ljubezen se ne da diktirati, marveč jo je treba buditi, negovati, gojiti z modrim in pravičnim ravnanjem, z uslužnostjo, z iskrenim prizadevanjem za blagor vseh državljanov. Samo z mamljivimi krilatnicami o »svobodi, zedinjeni domovini, o napredku, o prostosti tujega jarma« itd. se ljudstvo ne zadovolji in ne osreči, marveč le z ljubeznivo modrostjo in pravičnostjo, z obzirnim, ravnanjem nasproti vsem slojem.

Poglejmo na šolstvo! Kar počenjajo danes na šolskem polju, presega že vse meje. V Ljubljano so spravili nebroj učitelstva, ki ne mara krščanske šole; med temi jih je lepo število, ki spadajo v zasebno ozemlje, da bi bili v pomoč obupanem Slovencem. Kaj nam pomaga dati za Južgoslovansko Matico, če bomo nastavljali v

Ljubljano ljudi, ki je njih pravi delokrog med goriškimi in istrskimi Slovenci!

Pri stalnem nameščenju za ljubljanske šole (nedavno je bilo nameščenih 45 učiteljskih moči) danes ne velja nič še tako izvrstna kvalifikacija, ne službeno priporočilo nadzornikov, ne osebna zmožnost in marljivost, ne metodična in ne pedagoška spretnost, ne vzgojno prizadevanje, ako ima prosilec ali prosilka označbo, da je pošten katoliški kristjan, ki vestno izvršuje svoje verske dolžnosti in ki kot tak ne more pripadati »Zvezarjem«, pač pa nepolitični, strokovni »Slomškovi Zvezi«, t. j. združenju krščanskega učiteljstva z geslom: »Šoli, mladini in učiteljstvu.«

Zgodilo se je, da Jelenčeva skupina v viš. šolskem svetu ni imela prav nobenega ugovora zoper predlagano kandidatko oz. kandidata. Razlog za protiglasovanje je bil molk ali pa udriharica: »Slomškar je, Slomškarica je!« — Tu intam se čuje očitke, češ, da je bivši dež. šolski svet delal krivico onim, ki niso bili pristaši SLS. Nato stavimo vprašanje: Povejte, naštejte, komu se je delala krivica in v čem? Ali naj mar posameznik, ki se mu morda ni ustreglo, sodi sam o sebi, o svojih zmožnostih in sposobnostih? Ali naj bo deželni šolski svet kriv, če je po možnosti ustrezal ljudstvu, ki je zahtevalo dobrega, katoliškega učitelja, odklanjalo pa ljudi, ki za katoliško odgojo nimajo zmisla in ne volje?

Ugleden član bivšega dež. šolskega sveta, vesten in pravičen mož, se je nedavno izjavil: »Jaz bi bil sam zase samo v enem slučaju drugače glasoval, kakor se je predlagalo.«

V izrednih razmerah dolgotrajne vojske so prišli iz ministrstva tudi izjemni ukazi, ki je bil nanje deželni šolski svet vezan. Tako n. pr. je bil bivši avstr. naučni minister odredil, da se za izpraznjena mesta predlagajo kandidati, ki so bili na fronti, a ne še definitivno nameščeni. Zaradi tega sta bila v Ljubljani imenovana — kakor smo se informirali — dva vojaka-učitelja, ki bi seveda drugače ne prišla v poštev. Toliko na razne očitke glede poslovanja bivšega deželnega šolskega sveta. Sicer pa naj sedanji močtoci — zastopniki par procentov slovenskega ljudstva — sami preiskujejo namišljene krivice, saj so tako sklenili. Bomo le videli, kaj bo iz vsega prišlo.

Krivični slučajji pa, ki jih bo zaznamenovala kronika sedanjega Ribnikar-Jelenc-Pipenbacherjevega strahovanja v viš. šolskem svetu ljubljanskem, so tako kričeči, da mora vmes poseči novi kraljevi namestnik minister Hribar, ki je ob svojem nastopu sam obetal ščititi pravo in pravico. To mora storiti, ako hoče, da se vprav tam ne bodo rušili temelji države, kjer je opora najbolj potrebna.

Člani višjega šolskega sveta, ki ne soglašajo s krivičnostjo, naj bi to protidržavno postopanje razložili poslancem SLS, ti pa

naj povzdignejo glas med ljudstvom, da sliši in vidi, kako se ravna z našim katol. in najboljšim učiteljstvom tam, kjer bi se moral predvsem poštovati rek: »Justitia fundamentum regnorum«. Iz krivičnosti, ki se je vgnezdila v naše šolstvo, naj si za jame slovensko katol. ljudstvo nauk za bodoče volitve.

Vsi pa, ki jim politični fanatizem še ni zmešal glave, naj se vprašajo: Kdo je zanesljivejši, na koža se je bolj zanesti — ali na človeka, ki mu je katoliška Cerkev in življenje po veri deveta briga, ali na onega, ki katoliški živi, ki izpolnjuje zapoved in med temi tudi četrto, katera veleva spoštovanje, ljubezen in vdanost vladarju ter državi?

Krščansko učiteljstvo, ki sta se nate vladar in država vsekdar lahko zanašala — vztrajaj! Prišli bodo časi, ko se bo dodobra pokazalo in izpričalo, kdo je zares državotvorni činitelj!

Socialno-pedagoški tečaj »Slomškove zveze« na Brezjah.

(Po poročilih »Slovenca«.)

Iz predavanja g. Fr. Lavtičarja povzamemo v glavnih potezah nastopne misli: Povojna doba in razmere zahtevajo od države ter od privatne dobrodelnosti veliko večjo skrb v mladinskem vprašanju kakor pa v predvojni dobi. Dovolj nam pove, brez vsakih drugih navedb in utemeljevanj, število sirot v Sloveniji, ki znaša 40.000! Država ustanavlja v telesno in duševno rešitev društva za zaščito dece, ki jih deli v centralna, pokrajinska, okrožna in krajevna. V Sloveniji obstoja pokrajinska zaščita, ki je oddelek poverjenosti za socialno skrbstvo. Skoraj po vseh okrajih pa so že ustanovljena okrožna društva, ki jih pogrešajo na bivšem Kranjskem le še v 3 sodnih okrajih. Poleg državne zaščite pa veliko stori privatna dobrodelnost po zavodih in društvih. Tako n. pr. ima Škofijsko društvo za varstvo sirot sirotišnice, od katerih omenjamo le ono v št. Vidu nad Ljublj., katere letni izdatki za l. 1920. znašajo 323.894 K. Že samo to število pove o velikanskem delu in trudu pri zbiranju darov posameznih dobrotnikov. Sirotišnico vodijo redovnice, ki vzgajajo to osirotelo deco po versko-nravnem pravcu. Društvo za Mladinske domove zbira otroke v šole prostem času. Na Kodeljevem jih zbira dnevno do 200 in več. Vzgojo vodijo v tem domu oo. salezijanci. Takih domov bi v neposredni bližini Ljubljane potrebovali še več, kakor tudi po industrijskih krajih. Omenjal je tudi potrebo takih domov za žensko mladino. Mimogrede omenjamo, da je bil ta Mladinski dom ustanovljen l. 1919. in je imel doslej izdatkov nad 200.000 K. Veliko dobrega store društva in družbe, kakor Sv. Vincencija, ki ima 16 konferenc v Sloveniji in so imele l. 1920. okrog-

lo 200.000 K izdatkov. Elizabetnih konferenc je 10, katerih delo je vzporedno z Vincencijevimi konferencami. Posredno skrbe za reševanje mladine tudi društva, kakor: Dobrodelnost, Sveta vojska, Rafaelova družba, Dijaška in Ljudska kuhinja, Društvo sv. Marte, Kat. društvo rokodelskih pomočnikov, Vajeniški dom, Kat. društvo za mladenice, Pripravniški dom in različni odseki pri Marijinih družbah in pri izobraževalnih društvih. V jasni luči nam je pokazal, koliko dobrega store redovi, kakor salezijanski, šolskih sester, frančiškanov, lazaristov, uršulink itd., itd.

V podrobnosti se ne moremo spuščati, povemo končno le še to, da ima krščanska caritas 26 naprav, vzgojnega in učnega osebja 388 in poleg tega osebja še skrbstvenega 429. V oskrbi so imeli ti zavodi 3340 gojencev. Te številke dovolj nazorno govore o občudovanja vrednem delu.

V sklepnih besedah je pozval učiteljsvo tudi na karitativno delo, ki obstojaj v tem, da: 1. podpiramo vsa ta društva in da se udejstvujemo pri državni zaščiti, 2. da podpiramo vdove in sirote, 3. da čuvamo ugled redovnikov in redovnic, ki toliko store za blagor posameznih sirot in opravljajo velikansko delo državi v prid. — Obljubil je, da bo izdal o zaščiti dece posebno knjigo, iz katere bo razvidno vse, kar se je dosedaj v tem vprašanju v Sloveniji storilo. Učiteljsvo mu je bilo za njegov temeljit referat, s katerim ga je vpeljal v premalo poznano polje, prav hvaležno.

Iz poročila gđc. učiteljice Žirovnikove moremo v kratkih besedah navesti le nekaj smernic, kako deluj učitelj med ljudstvom. V izobraževalna društva pripelji vso iz šole izstopajočo mladino! V društvih vadi mladino: v petju, dramatik, telovadbi; prireaj z njo izlete in sestanke, gospodarske in gospodinjinske tečaje itd. Velikega vzgojnega pomena so zlasti tam, kjer mladino love liberalna društva, telovadni odseki Orlov in Orlic, ki po dosedanjih izkušnjah vzgajajo odločne katoliške značaje. Njeno predavanje ni bilo zgolj teoretično, ampak govorila je iz svoje prakse in dokazala, da more učitelj poleg stanovskega dela žrtvovati nekaj ur na teden tudi delu izven šole, če ga preveva idealna, požrtvovalna narodna ljubezen.

Učiteljsvo ji je priredilo koncem predavanja prisrčen aplavz in nadučitelj Bajec je izjavil, da še veliko več deluje kakor pa je navedla v svojem predavanju in vendar vrši svojo šolsko dolžnost nadvse točno in vestno.

Iz predavanja dr. Mohoriča. V gospodarskem oziru je naše življenje bolj napredovalo kot naša izobrazba. Šola pa ni doslej za gospodarski razvoj dala ničesar in še sedaj ne nudi nič. Ta očitek pa ne zadene samo ljudske šole, ampak tudi gimnazije in učiteljska. Skoraj bi rekli, da ve v tem po-

gledu več naše ljudstvo kot pa naša inteligenca. Človek bi pričakoval, da v dobi, ko je komunizem iakorekoč na vrhu, vsakdo ve, kaj so zadruge, kaj delniške družbe, kaj zadrudne in gospodarske zveze. In vendar ni tako! Učiteljsvo čaka še velika naloga, da ta del gospodarske panoge doume in na to razloži ljudstvu, med katerim deluje. V zadrudništvu ni samo gospodarski, ampak tudi velik kulturni napredek ne le intelektualne, ampak tudi velike vzgojne vsebine. Dalje bodi naloga učiteljsva, da vzgaja praktične delavce na zadrudnem polju; teh zelo primanjkuje! Večinoma sloni sedaj vse zadrudno delo na ramah naše duhovščine. Kakor duhovščina, tako naj se posveti temu delu tudi učiteljsvo, ki bo dobilo tako prepotrebni stik z domačo hišo, kar je velike važnosti tudi za uspešno vzgojno šolsko delo. Tudi ni nobene ovire, da bi gospodična učiteljica ne posegla na to polje. Vodila bi lahko knjigovodstvo, korespondenco, zapisnik itd. Imela bi sama pri tem duševno izpreuemo, zabavo, in stik s starši, ki bi jih potem sodili s povsem drugačnega stališča. Res, da je na deželi še toliko malenkostnih ozirov — nad katere pa se mora inteligent dvigniti in nikdar iskati sebe, ampak živeti le v zavesti, da dela za narod, četudi ne žanje vselej hvaležnosti za to. V daljšem govoru je poljudno razložil sestav različnih zadrug, kakor rajfajznovega in delitschevega sistema, o kreditnih zadrugah, bankah itd. Podal je razvoj v Slovenii in Hrvaški ter končno pozval vse učiteljsvo na delo tudi na tem polju. V diskusiji so mu učiteljice povedale, da se v to delo ne morejo same siliti, ker se je tej ali oni že pripetilo, da so ji zabrusili v obraz: ženska ni za tako delo! Nato se je splošno poudarjalo, da je treba v tem pogledu teren še pripraviti, kar lahko stori naše časopise, občni zbor Zadrudne in Gospodarske zveze, kakor tudi občni zbori posameznih zadrug. Za zadrudno izobrazbo gospodičen učiteljic pa najposkrbe učiteljska in prireajo naj se zanje tudi zadrudni tečaji. Tako bi dvignili velik duševni kapital! — Gospodu dr. Mohoriču so vsi navzoči zelo pritrjevali in videlo se je, da bo njegovo predvanje imelo znaten uspeh.

Iz predavanja dr. Kulovca. Dr. Kulovec je marsikoga izmed navzočih šele vzbudil k politični zavednosti. Koliko jih je, posebno pobožnih dušic, ki že samo besedo — »politika« — slišati ne smejo. In zakaj? Ker nimajo globljeja pojma — kaj je pravzaprav politika. On pa je v svojem globokoznanem predavanju seznanil navzoče učiteljsvo s tem, da je politika velika znanost in umetnost obenem.

Pravi in veliki politiki so bili vsekdar samo genialni ljudje velikih duševnih zmož-

nosti, razsodnosti, spretnosti, izvežbanosti; skratka: velikega duševnega obzorja, slonečega na poznanju psihološke vede. Glavni cilj politike je stremljen e po moči v državi. V politiki vidimo tudi tisto orodje, s katerim delamo na obe strani, t. j. za moč in za javni blagor v državi. Politika pa se razdobi v množico drugih vprašanj, o katerih mora biti politik na jasnem v njih vzročnih odnošajih, cilj in nagibih, ovirah in zaprekah ter sredstvih, ki premagajo ovire. Računati mora pa predvsem tudi s človeško prošlostjo. Človeka mora poznati do dobra, poznati sodobne razmere in učinke vplivov na maso. Poleg vsega tega pa mora biti politik idealist: verovati mora v zmago pravice in v človeško dobroto. Včasih so politike naravnost oboževali in jih imeli za nasprotnike demoničnim silam. Politiki spoznanje svoje vcepljajo tudi drugim; masi! Masa pa bi se morala zavedati — do kam smejo slediti političnim voditeljem. Manjši politiki prenašajo vodilne ideje med ljudstvo in tako se ustvarjajo medsebojni stiki — organizacije.

V politiki tiči skrb za državo. Tu pa je vse v razvoju. Ruši se staro in gradi novo. Politik mora imeti smisel za organ, razvoj države. Največja ovira v tem pogledu pa so oni politiki, ki žive suhim dogmam ne zavedajoč se, da je vse v razvoju.

Iz sedanjega razvoja se vidi, da prihaja nova velika doba. Val socializma je pljusnil tudi k nam. Ne vemo, kam gremo. Ciljev, ki so občni, ni moč ustaviti. Med katoliki jih je mnogo, ki se ozirajo le nazaj, a ne naprej. Konservativci! Treba pa se je politično šolati! Maso dobro poznati in nikdar zgubiti stika z njo. Politik dela po situaciji.

Najboljši zakoni ne pomagajo nič, če jih ne rabimo. Javne pravice uživamo, če jih pridobimo. Te dobi politika, ki pa jo vodi jo stranke. V bistvu pa slonijo stranke samo na dveh principih: Krščanstvo in protikrščanstvo! Vse drugo je v večji meri le laž! Nobena stranka ne more trajno obstojati brez temeljne ideje. Načelnost mora biti, ker to je, kar daje stranki moč in jo pomlaja. Stranka pa mora biti ljudska, osnovana na družinsko obliko. Tako tudi občina, država. Liberalizem se je zagnal v bistvo človeške družbe in jo razdvojil. Socializem pa je potenciran individualizem. Zavlada naj solidariizem. Vsi naj mislijo, delajo, se žrtvujejo istemu cilju! Ljubezen bodi vez vse družine. Požrtvovalnost — drug za drugegal. Po teh pravilih treba delati v državi. Ako ne, drvimo v prepad vse kulture. Tudi našo stranko smo postavili na temelje in jo reorganizirali v tem zmislu. V našem narodu pa je še mnogo temnih sil, ki ga zavajajo na stranpota. Pred vojsko je bilo delo v stranki lažje, ker nasprotniki niso hodili v takem številu med ljudstvo. Sedaj je drugače. Vplivajo nanj z različnimi sredstvi. Kako naj

delamo, da pomagamo krščanski misli med ljudstvom do večje veljave? Tudi učitelstvo je v to poklicano. Ali naj prireja shode in okrog agitira? Kdor hoče, lahko to dela. So pa samo hipni uspehi brez trajne vrednosti. Zunanja plat, hipni efekt — to ni merodajno, ker ni garancije, da ostane. Potrebna je temeljita načelna izobrazba! Popiše kako dela učitelstvo na Nemškem, kjer zavzema v mnogih krajih vodilna mesta — predvsem v izobraževalnih društvi, v katerih delajo po smotrnih načrtih in izobraževalno delo populzirajo s pomočjo najnadarjenejših članov. Veliko več sadu prinašajo mali sestanki, na katerih razna vprašanja temeljito obdelavajo, kakor pa veliki shodi s samo hipnim efektom. Dalje in končno omenja, koliko bi lahko učitelstvo storilo z dopisovanjem kratkih notic v liste in z njih razširjanjem. Kdor hoče uživati pravice, si jih mora priboriti in vsak naj vsaj nekaj stori. Kdor pa nič ne stori, ta pa nima druge pravice, kakor to, da molči. Dasi je g. doktor govoril pol drugo uro, mu je učitelstvo sledilo z velikim zanimanjem in se mu je z živahnim pritrdjevanjem izkazalo hvaležno za tako poučno in potrebno predavanje.

Zadnji dan sta predavala še tovariša g. ravnatelj Adolf Sadar in nadučitelj Fr. Silvester. Prvi je v svojem izbornem referatu navajal vzroke zanemarjenosti in vzgoje zanemarjenih. Med glavne vzroke zanemarjenosti mladine je navajal alkohol, socialno bedo, nesporazum in razpor v zakonih in zlasti nemoralno življenje staršev, nepravilno vzgojo, slabo družino in psihične slabosti otrok samih. Podal nam je iz svoje prakse način vzgoje takih otrok, izmed katerih tu navajamo le eno: ljubezen! Prosil je učitelstvo, naj tej najbolj pomoči potrebni mladini, posveča vso skrb in ljubezen. Tovariš Simon nam je tudi navedel zanimiv slučaj, kako je ravno z ljubeznivo pohvalo dvignil in rešil zanemarjenega dečka. Končno je sledilo predavanje Silvestra o temi: Čigava je šola? Logično je dokazoval da je šola staršev, ker imajo do nje pravico od Boga in ker jo plačujejo. Ni prav, ako se staršem in Cerkvi jemlje ta od Boga jim dana pravica. Katoliškim staršem gre edino katoliška šola! Dober katoličan, dober kristjan tudi dober državljani. Navaja zglede zgodovine. Morala brez vere ni nič — O! Zgleidi Pariz, Italija! Z verskim idealom izgine vsak drug ideal! Obsoja nove modernizacije srednje šole in navaja zato drastične zglede. Predlaga več resolucij, izmed katerih navedemo tu le par: Krščansko misleče učitelstvo odklanja uvajanje vseh političnih tendenc v šolo, kar se hoče prinas dosežiti z uvedbo sokolske telovadbe, in 2. zahtevamo za otroke krščanskih staršev tudi krščansko šolo. Sprejeta je bila tudi dodatna resolucija g. župnika Cuderma-

na v tem zmislu: Svoboda nad vse! Katoliški starši naj si volijo svobodno svoje verske šole, a protikrščanski starši enako. Tako bo ustrezno na vse strani. Burno pritrjevanje gospodu predavatelju in gospodu župniku.

Razpravljale so se na to še nekatere interne društvene zadeve, nakar je predsednik Štrukelj s kratkim zaključnim govorom zaključil tečaj. Gospod Lavtižar se je predsedniku Štruklju zahvalil za prireditve tečaja in v ovaciji, ki so mu jo zborovalci, priredili, se je videla velika zadovoljnost vseh udeležencev. Končno so zadoneli še harmonični akordi naše narodne himne. Mnogim udeležencem se je videlo, da jim je tečaj minul prehitro. Želja vseh pa je bila, da se tak tečaj priredi tudi drugo leto na Brezjah.

Podružnica Slo. zveze za kamniški okraj je zborovala dne 30. junija v Dobu. Prva točka dnevu. reda — hospitacija v drugem razredu je bila kaj zanimiva; sploh moramo priti do prepričanja, da nam bodo hospitacije najvažnejše razprave na zborovanjih. Nastopila je zelo narijiva učit. gđc. Angela Grčarjeva. Obravnavala je iz opisovalnega nauka: Muho. Ozirala se je pri obravnavi predvsem na stvar, potem na razmerje poedinih njenih delov in na razmerje z drugimi stvarmi. To je pravi biološki, prirodznanski nazorni nauk, ki odgovarja moderni metodi prirodznanskega pouka, ki ne opazuje žival, rastlino, rudnino kot posamezno bitje, ampak v sredi njene okolice. Čisto popisujoči del ostaja v ozadju. Opis posameznih delov telesa se spravlja v stik z načinom življenja živali. »Zakaj« igra veliko vlogo. Gospodična učiteljica se strogo drži načela: Repetitio est mater studiorum. Pri nastopu je bil navzoč tudi naš g. okrajni šolski nadzornik, ki se je prav pohvalno izrazil o tem nastopu.

Pri naslednji točki je predsednik otvoril zborovanje in pohvalil lepo udeležbo. Pozdravil je tudi še posebej g. okrajnega šolskega nadzornika. Nadzornik naj bo osobito v sedanjih razmerah kakor dober, ljubezniv oče mnogo-brojne dece, ki ljubi vse svoje otroke z enako ljubeznijo in prisrčnostjo. Vsi so njegovi, njegovi skrbi in varstvu izročeni. Do vseh naj je ljubezniv, odkrit, prizanesljiv, predvsem pa nepristransk. Po tem pozdravu je predsednik govoril o skupnem delovanju učiteljskih organizacij. Prvotno so bile zasnovane vse učiteljske organizacije kot zgolj stanovske. Vse so vobče stremele v prvi vrsti za tem, da se povzdigne pomen šole in učiteljstva, da se izboljšajo gmatne razmere učiteljstva, da pridobe simpatije ljudstva za šolo itd. Ta program je bil zdrav, kajti v njem sta se združila stanovski in strokovni princip. A tekem časa so organizacije več ali manj, hote ali nehote zašle v politiko. Ta navlaka jih je pričela ločiti. Idealizem naših Martinov Kačurjev je ginil.

Le na omenjenih principih je mogoče strniti obe naši organizaciji v eno skupno, mogočno, stanovsko organizacijo. Predsednik omenja volitev zastopnikov srednješolskega učiteljstva v višji šolski svet in pa teze, ki kažejo pot do težko pričakovanega skupnega delovanja. Te teze ali zlate navsvete, ki jih je napisal g. urednik Lužar v 6. številki Slov. učitelja, naj se sleherni učitelj in učiteljica nauči na pamet in zvesto ravna po njih.

Nato je g. predsednik poročal o zanimivem predavanju našega poverjenika dvornega svetnika Skaberneta o prosvetnem in izvenšolskem delu, ki se je vršilo dne 2. junija na Viču. Predsednikovemu govoru je sledilo lepo predavanje gđc. tovarišice Artel o šolskih prireditvah. S tem je bil dnevni red izrpan. Prihodnje zborovanje je določeno na prvi četrtek v oktobru.

Kočevska podružnica »Slo. Zveze« je zborovala 4. junija v Kočevju v slov. ljudski šoli. Predsednik tov. Kadunc pozdravi tovariše in tovarišice in poroča o predavanju poverjenika g. dr. Skaberneta na Viču dne 2. junija. Poročilo je sledilo predavanje tov. Fr. Keržiča o izvenšolskem delu učiteljevem po odloku poverjenstva za uk in bog. Predavanje je bilo nadaljevanje in dopolnilo zadnjega referata v Vel. Laščah. Predavatelj je razdelil izvenšolsko delo na tri dele: a) gospodarsko, b) izobraževalno in c) karitativno delo. Vsem trem delom je tov. Keržič dal direktive in jih obenem razjasnil. Temeljitemu pojasnilu je dodal predavatelj še dva zgloda, ki naj bi podprla vsa njegova izvajanja. Predsednik se toplo zahvali za krasno predavanje. Omenja le, da imamo včasih premagati velike težkoče, katerih se pa ne smemo ustrašiti, temveč krepko naprej in zmagati je gotova. Med slučajnostmi omenja g. nadzornik Novak učit. konferenco, ki naj bi se vršila v kočevskem okraju. S klicem: Na svidenje v Zaplazu! zaključil predsednik zborovanje.

Popoldne so si zborovalci ogledali rudnik in tako na lastne oči videli delo in napor rudarja. M. J.

Vsem šolskim vodstvom se priporoča naročiti za prih. šolsko sezijo črnilni ekstrakt »Efesin«, ki da najboljše črnilo, ne maže in ne naredi gošče ter je tudi radi izborne kakovosti najceneje. Vsa šol. vodstva, ki bi ne imela zaupanja naj se informirajo pri šol. vodstvu na Vrhniki. Radi podražene poštnine in carine je letos ekstrakt za 50 K pri kg dražji a je zato izdatnejši. Priporočamo tvrdko R. Cotič na Vrhniki kot solidno ter opozarjame na oglas v današnjem listu.

**Naredba poverjenštva za uk in bogočastje v sporazumu z oddelkom ministrstva za
trgovino in industrijo o cenah šolskih knjig.**

(Urad. l. II, 103 str. 472, šte. 330.)

§ 1.

Pri šolskih knjigah morajo knjigotržci-založniki odslej dajati knjigotržcem-prodajalcem na drobno (sortimentovcem) vsem enak popust (rabat), in sicer 25% od odobrene cene dotične učne knjige.

§ 2.

Cene, odobrene po poverjenštvu za uk in bogočastje, morajo biti na naslovnem listu vsake knjige v tisku razvidne (tudi če so se po dotisku dovolili poviški) z navedbo odloka, s katerim so se dovolile.

§ 3.

Razen odobrene cene je dovoljeno, da si zaračuni tisti, ki trpi odpravnino, poštnino ali prevoznino (ali založnik ali knjigotržec-prodajalec) še v to svrhu 10% prodajne cene. Zaračunati druge doklade pri šolskih knjigah je prepovedano.

Noben prodajalec torej ne sme nobene šolske knjige prodajati za višjo ceno nego za odobreno z omenjenim 10% nim poviškom vred.

§ 4.

Knjigotržcu, ki prestopi to naredbo, se odtegne prodaja šolskih knjig za dobo dveh let, ako pa ponovi prestop, za vselej. Odtegnitev prodaje izreka obrtno oblastvo.

Razen tega se kaznuje radi navijanja cen v smislu II. člena naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919, šte. 809 Urad. l., z denarno globo do 4000 K, oziroma ob neizterljivosti z zaporom.

§ 5.

Ta naredba mora biti pri vsaki šolski knjigi, ki se odslej izda na novo, natisnjena na drugi strani naslovnega lista.

§ 6.

Ta naredba stopi v veljavo z razglasitvijo v Uradnem listu.

V Ljubljani, dne 28. avgusta 1920.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjenštvo za uk in bogočastje.

Poverjenik: **dr. Verstovšek s. r.**

NAŠE ZAHTEVE NA ŠOLSKEM POLJU.

V šolskem odseku katoliškega shoda na Brezjah dne 4. septembra so bile sprejete soglasno in z viharnim navdušenjem sledeče resolucije:

1. Upoštevaloč velike plemenske, verske, gospodarske in kulturne razlike zahtevamo slovensko pokrajinsko šolsko avtonomijo.

2. Otroci krščanskih staršev naj pohajajo le v šole, ki imajo za podlago Kristusova načela.

3. Učence katoliških staršev smejo poučevati in pouk nadzorovati le katoliško misleči in živeči učitelji in nadzorniki obeh spolov.

4. Zastopniki staršev morajo imeti odločilno besedo v vseh šolskih korporacijah.

5. Pouk v svetnih predmetih naj se razvija v smislu krščanskega svetovnega nazora. Na istem temelju morajo biti sestavljena vsa šolska berila in vse druge učne knjige.

6. Naslanjajoč se na dokazano dejstvo, da je le dober kristjan zvest državljan, naj ne dela državna oblast nobenih ovir ustanavljanju verskih kongregacij in drugih krščansko svetovno naziranje utrjujočih društev med šolsko mladino.

7. Brez dobrega učitelja ni dobre šole, zato nujno zahtevamo skorajšnjo ustanovitev velikega katoliškega učiteljskega.

8. Odločno protestiramo proti oficialni uvedbi sokolske telovadbe in sokolske protiverske in militaristične vzgoje po naših slovenskih šolah in zahtevamo, da sokolska propaganda med šolsko mladino takoj preneha.

9. Država naj posvečuje vso pažnjo kmetijskim, obrtnim in drugim strokovnim šolam in društvom. Vendar naj poučujejo na teh šolah učitelji, ki ne bodo podirali tega, kar zida družina in Cerkev. Bolje nobena, kakor ljudski in večni blagor izpodkopava-joča učilnica.

10. Pozivljemo naše voditelje, da v zvezi z vernimi Hrvati in Srbi in naslanjajoč se na svetovno silo mednarodne krščanske ideje tudi v Jugoslaviji povzdignejo do popolne veljave svobodo krščanske šole in krščanske vzgoje.

11. Učiteljstvu »Slomškove zveze« izražamo zahvalo in popolno zaupanje slovenskega katoliškega ljudstva.

OGLAS.

Šolskim vodstvom.

Črnilni ekstrakt »Etesin«, najboljši in najcenejši črnilo se priporoča za bodočo šolsko sezono. Vse šole, ki so ga že naročile, so z njim popolnoma zadovoljne. Cena 1 dozi od $\frac{1}{2}$ kg, ki da 20 litrov Ia pisarniškega in do 35 l šolskega črnila, 200 K. Dve dozi ali 1 kg ekstrakta 350 K prosto carine in poštne. Za male šole se priporoča naročiti 1 karton s 24 vrečicami po $\frac{1}{4}$ l črnila za 72 K.

Razpošilja: Rudolf Cotič, Vrhnika.

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo (F. Lužar) je v Ljubljani, Glinška ulica 5/I. Upravništvo (Jul. Slapšak) je v Mostah pri Ljubljani. Naročnina znaša 50 K, društvena članarina je 70 K. Vsak društveni član mora biti naročnik lista. Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije in naročnino pa upravništvo.

Last »Slomškove zveze«. — Oblastem odgovoren I. Labernik, učitelj na Rakovniku.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.